

**RAAD VAN
DE EUROPESE UNIE**

**Brussel, 21 december 2010 (06.01)
(OR. en)**

17751/10

**Interinstitutioneel dossier:
2010/0065 (COD)**

**CODEC 1504
DROIPEN 151
MIGR 143
PE 551**

NOTA

van:	het secretariaat-generaal
aan:	het Comité van permanente vertegenwoordigers/de Raad
Betreft:	Voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad inzake de voorkoming en bestrijding van mensenhandel en de bescherming van slachtoffers, en tot intrekking van Kaderbesluit 2002/629/JBZ - Resultaat van de eerste lezing door het Europees Parlement (Straatsburg, 13 tot en met 16 december 2010)

I. INLEIDING

Overeenkomstig artikel 294 van het VWEU en de gemeenschappelijke verklaring over de wijze van uitvoering van de nieuwe medebeslissingsprocedure¹ hebben er informele contacten plaatsgevonden tussen de Raad, het Europees Parlement en de Commissie, teneinde in eerste lezing een akkoord te bereiken over het in hoofde genoemde voorstel en zodoende een tweede lezing en de bemiddelingsprocedure te vermijden.

In deze context hebben de rapporteurs, de dames Edit BAUER (EPP - SK) en Anna HEDH (S&D - SE), namens de Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken en de Commissie rechten van de vrouw en gendergelijkheid, een compromisamendement op het voorstel voor een richtlijn gepresenteerd. Tijdens bovengenoemde informele contacten is over dit amendement overeenstemming bereikt.

¹ PB C 145 van 30.6.2007, blz. 5.

II. DEBAT

Mevrouw Edit BAUER (EPP - SK) heeft het debat, dat op 14 december 2010 is gehouden, geopend door een aantal belangrijke elementen in de tekst van het overeengekomen compromis toe te lichten.

Mevrouw Anna HEDH (S&D - SE)

- juichte het toe dat er op Europees niveau een coördinator voor de bestrijding van mensenhandel wordt aangesteld;
- riep ertoe op zich te richten op de belangrijkste criminele elementen in de mensenhandel;
- verlangde dat slachtoffers van mensenhandel volledige bescherming wordt geboden. Die bescherming zal voor slachtoffers ook een stimulans zijn om volledig met de autoriteiten samen te werken bij de bestrijding van mensenhandel; en
- benadrukte dat de vraag naar mensenhandel moet worden teruggedrongen. Zij betreurde het dat wordt nagelaten om degenen die andere mensen te exploiteren, strafbaar te stellen.

Commissielid MALMSTRÖM

- stelde dat het Parlement op diverse manieren heeft bijgedragen aan het verbeteren van de richtlijn, in het bijzonder met de specifieke bepaling in artikel 14 over de status en de rechten van niet-begeleide minderjarigen die het slachtoffer zijn van mensenhandel; en
- betreurde het dat de Raad het voorstel van de Commissie voor extraterritoriale rechtsmacht voor strafbare feiten die, in het buitenland worden gepleegd door personen die gewoonlijk in de Europese Unie verblijven, niet steunt. Zij zei dat zij er nog steeds van overtuigd is dat een bepaling die garandeert dat iedereen die met ons in Europa woont en zich in andere landen schuldig maakt aan mensenhandel, in de Europese Unie kan worden vervolgd, een aanzienlijke meerwaarde zou hebben gehad. Het is echter niet gelukt tot een dergelijke bepaling te komen. Niettemin voorspelde zij dat dit punt opnieuw aan de orde zal komen wanneer de instellingen werken aan de richtlijn kinderuitbuiting en kinderpornografie. Extraterritoriale rechtsmacht ten aanzien van personen die gewoonlijk in de EU verblijven wordt zelfs nog belangrijker wanneer de mogelijkheden zullen worden besproken om pedofiele sekstoeristen die in Europa wonen, voor de rechter te brengen.

Namens de EPP-fractie sprak de heer Agustín DÍAZ DE MERA GARCÍA CONSUEGRA (EPP - ES), die

- wees op de noodzaak om:
 - lacunes in nationale wetgevingen te dichten;
 - minderjarigen te beschermen;
 - tussenpersonen te vervolgen;
 - de vraagkant van het probleem van de mensenhandel aan te pakken; en
 - tegoeden en opbrengsten van misdaden te confisqueren;
- de rol benadrukte die Frontex moet vervullen bij het in kaart brengen van de routes en het identificeren van de mensenhandelaars; en
- de rol benadrukte van de Europese coördinator en er tevens op wees dat dit niet mag leiden tot overlappings met het werk van Europol.

Namens de S&D-fractie benadrukte mevrouw Monika FLAŠÍKOVÁ BEŇOVÁ (S&D – SK) dat mensenhandel een ernstig probleem is.

Namens de ALDE-fractie riep mevrouw Antonyia PARVANOV (ALDE – BU) de lidstaten op zich meer in te spannen om mensenhandel te voorkomen.

Namens de Verts/ALE-fractie sprak Judith SARGENTINI (Verts/ALE - NL), die

- van mening was dat bevrijde slachtoffers van mensenhandel rechtszekerheid moet worden geboden ten aanzien van hun rechten om te verblijven in het land waar ze naartoe zijn gebracht. Ze hoopte dat daarop bij de evaluatie zal worden ingegaan; en
- naar voren bracht dat lidstaten zelf moeten besluiten of mensen die gebruik maken van de diensten van mensenhandel, strafbaar moeten worden gesteld.

Mevrouw Andrea ČEŠKOVÁ (ECR - CZ), die namens de ECR fractie sprak:

- was ingenomen met het compromis dat met de Raad is bereikt; en
- stelde dat het heel moeilijk zal zijn om klanten van handelaars op Europees niveau strafbaar te stellen.

Mevrouw Cornelia ERNST (EUL/NGL - DE) sprak namens de EUL/GGL-fractie en benadrukte dat functionarissen moeten worden opgeleid en dat er in de lidstaten coördinatoren moeten worden benoemd.

Mevrouw Silvia COSTA (S&D – IT)

- sprak zich uit voor een herziening van de richtlijn van 2004 over de rechten van de slachtoffers om te blijven; en
- steunde de initiatieven van het Commissielid om sekstoerisme en kinderpornografie te bestrijden.

Commissielid WALLSTRÖM nam nogmaals het woord en

- stelde dat de Commissie nog diezelfde dag een coördinator voor de bestrijding van mensenhandel zou aanstellen, die in januari 2011 met zijn werk zal beginnen; en
- stelde dat aan het vraagstuk van het strafbaar stellen een afzonderlijk debat moet worden gewijd, maar wees erop dat in artikel 23 van de Richtlijn staat dat de Commissie over een aantal jaren bij het Europees Parlement en de Raad een verslag zal indienen waarin de impact wordt beoordeeld van bestaande nationale wetgeving houdende strafbaarstelling van de gebruikers van diensten waarbij mensenhandel een rol speelt, en dat dit verslag indien nodig vergezeld zal gaan van passende voorstellen.

III. STEMMING

Tijdens de stemming op 14 december 2010 heeft de plenaire vergadering het compromis-amendement aangenomen. Er zijn geen andere amendementen aangenomen. Het aangenomen amendement stemt overeen met hetgeen de drie instellingen waren overeengekomen en zou derhalve voor de Raad aanvaardbaar moeten zijn. Na bijwerking van de tekst door de juristen-vertalers¹ zou de Raad de wetgevingshandeling dan ook moeten kunnen aannemen.

De wetgevingsresolutie van het Parlement vermeldt het aangenomen amendement niet als zodanig. In plaats daarvan staat in de wetgevingsresolutie het standpunt van het Parlement in eerste lezing, te weten de door het amendement gewijzigde tekst van het Commissievoorstel.

De tekst van de wetgevingsresolutie van het Europees Parlement staat in de bijlage bij deze nota.

¹ Ter voorbereiding van de vergadering van de juristen-vertalers met de nationale deskundigen kunnen de delegaties eventuele juridisch-taalkundige opmerkingen tot en met 21 januari 2011 toezenden aan het secretariaat van het directoraat wetgevingskwaliteit (secretariat.jl-codecision@consilium.europa.eu).

Mensenhandel *I**

Wetgevingsresolutie van het Europees Parlement van 14 december 2010 over het voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad inzake de voorkoming en bestrijding van mensenhandel en de bescherming van slachtoffers en tot intrekking van Kaderbesluit 2002/629/JBZ (COM(2010)0095 – C7-0087/2010 – 2010/0065(COD))

(Gewone wetgevingsprocedure: eerste lezing)

Het Europees Parlement,

- gezien het voorstel van de Commissie aan het Parlement en de Raad (COM(2010)0095),
 - gelet op artikel 294, lid 2, artikel 82, lid 2 en artikel 83, lid 1 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, op grond waarvan het voorstel door de Commissie bij het Parlement is ingediend (C7-0087/2010),
 - gezien het advies van de Commissie juridische zaken over de voorgestelde rechtsgrondslag,
 - gelet op artikel 294, lid 3, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie,
 - gezien de bijdragen die de nationale parlementen hebben ingediend over het ontwerp van wetgevingshandeling,
 - gezien het advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité van 21 oktober 2010,
 - na raadpleging van het Comité van de Regio's,
 - gezien de door de afgevaardigde van de Raad bij brief van 25 november 2010 aangegeane verbintenis om het standpunt van het Europees Parlement goed te keuren, overeenkomstig artikel 294, lid 4, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie,
 - gelet op de artikelen 55 en 37 van zijn Reglement,
 - gezien het gezamenlijk overleg van de Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken en de Commissie rechten van de vrouw en gendergelijkheid overeenkomstig artikel 51 van het Reglement,
 - gezien het verslag van de Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken en de Commissie rechten van de vrouw en gendergelijkheid (A7-0348/2010),
1. stelt onderstaand standpunt in eerste lezing vast;
 2. verzoekt om hernieuwde voorlegging indien de Commissie voornemens is ingrijpende wijzigingen in haar voorstel aan te brengen of dit door een nieuwe tekst te vervangen;
 3. verzoekt zijn Voorzitter het standpunt van het Parlement te doen toekomen aan de Raad en aan de Commissie alsmede aan de nationale parlementen.

Standpunt van het Europees Parlement in eerste lezing vastgesteld op 14 December 2010 met het oog op de aanneming van Richtlijn 2010/.../EU van het Europees Parlement en de Raad inzake de voorkoming en bestrijding van mensenhandel en de bescherming van slachtoffers, en ter vervanging van Kaderbesluit 2002/629/JBZ

HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gelet op het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name op artikel 82, lid 2, en artikel 83, lid 1,

Gezien het voorstel van de Europese Commissie,

Gezien het advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité¹,

Na raadpleging van het Comité van de Regio's,

Na toezending van het ontwerp van wetgevingshandeling aan de nationale parlementen,

Handelend volgens de gewone wetgevingsprocedure²,

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) Mensenhandel is een ernstig, vaak in het kader van georganiseerde misdaad gepleegd misdrijf, een grove schending van de grondrechten en als zodanig uitdrukkelijk verboden door het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie. ***Het voorkomen en bestrijden van mensenhandel is een prioriteit voor de Unie en de lidstaten.***
- (2) ***Deze richtlijn maakt deel uit van een mondiale actie tegen mensenhandel en omvat ook acties waarbij derde landen zijn betrokken, zoals vermeld in het "Actiegericht document over het versterken van de externe dimensie van de Unie met betrekking tot de bestrijding van de mensenhandel: naar een mondiale actie van de EU tegen de mensenhandel". In dit verband moet actie worden gevoerd in derde landen die het land van herkomst of overdracht van slachtoffers zijn, zulks met het oog op bewustmaking, vermindering van de kwetsbaarheid, ondersteuning van en bijstand aan slachtoffers, bestrijding van de diepere oorzaken van mensenhandel en ondersteuning van landen bij het ontwikkelen van adequate regelgeving ter bestrijding van mensenhandel.***
- (3) ***In deze richtlijn wordt onderkend dat mensenhandel een genderspecifiek fenomeen is en dat vrouwen en mannen vaak om verschillende redenen aan mensenhandel ten prooi vallen. Daarom moeten bijstands- en ondersteuningsmaatregelen waar nodig ook genderspecifiek zijn. De "push"- en "pull"-factoren kunnen verschillen naar gelang van de betrokken sectoren, zoals mensenhandel voor de seksindustrie of met het oog op arbeidsuitbuiting in bijvoorbeeld de bouw, de landbouw of huishoudelijke slavernij.***
- (4) De Europese Unie zet zich in voor de preventie van en de strijd tegen mensenhandel, en voor de bescherming van de rechten van de slachtoffers ervan. Hiertoe zijn Kaderbesluit

¹ Advies van 21 oktober 2010.

² Standpunt van het Europees Parlement van 14 december 2010.

2002/629/JBZ van de Raad van 19 juli 2002 inzake bestrijding van mensenhandel¹, en een EU-plan inzake de beste praktijken, normen en procedures bij de voorkoming en bestrijding van mensenhandel² vastgesteld. *Voorts wordt in het door de Europese Raad aangenomen programma van Stockholm duidelijk voorrang gegeven aan de bestrijding van mensenhandel. Andere maatregelen moeten in overweging worden genomen, zoals steun voor de ontwikkeling van algemene gemeenschappelijke EU-indicatoren voor de identificatie van slachtoffers van mensenhandel, door de uitwisseling van beste praktijken tussen alle relevante actoren, met name openbare en particuliere sociale diensten.*

- (5) *De wetshandhavingsautoriteiten van de lidstaten moeten blijven samenwerken met het oog op een versterkte bestrijding van mensenhandel. In verband hiermee is een nauwe grensoverschrijdende samenwerking, die ook het uitwisselen van informatie en het delen van beste praktijken omvat, alsmede een permanente open dialoog tussen de politie, justitie en financiële autoriteiten van de lidstaten, van essentieel belang. De coördinatie van het onderzoek naar en de vervolging van gevallen van mensenhandel moet worden vergemakkelijkt door de samenwerking met Europol en Eurojust te versterken, gemeenschappelijke onderzoeksteams in te stellen en uitvoering te geven aan Kaderbesluit 2009/948/JBZ van de Raad van 30 november 2009 over het voorkomen en beslechten van geschillen over de uitoefening van rechtsmacht bij strafprocedures³.*
- (6) *De lidstaten moeten organisaties uit het maatschappelijk middenveld, waaronder op dit gebied erkende en actieve niet-gouvernementele organisaties die met slachtoffers van mensenhandel werken, stimuleren en nauw met hen samenwerken, meer bepaald in het kader van beleidsinitiatieven, voorlichtings- en bewustmakingscampagnes, onderzoeks- en onderwijsprogramma's en opleiding, alsook bij het monitoren en evalueren van de impact van maatregelen ter bestrijding van mensenhandel.*
- (7) *In deze richtlijn wordt uitgegaan van een geïntegreerde, **holistische en op mensenrechten gebaseerde aanpak** van de strijd tegen mensenhandel en bij de uitvoering ervan moet rekening worden gehouden met Richtlijn 2004/81/EG van de Raad van 29 april 2004 betreffende de verblijfstitel die in ruil voor samenwerking met de bevoegde autoriteiten wordt afgegeven aan onderdanen van derde landen die het slachtoffer zijn van mensenhandel of hulp hebben gekregen bij illegale immigratie⁴, en met Richtlijn 2009/52/EG van het Europees Parlement en de Raad van 18 juni 2009 tot vaststelling van minimumnormen inzake sancties en maatregelen tegen werkgevers van illegaal verblijvende onderdanen van derde landen⁵. Verbetering van preventie, vervolging en bescherming van de rechten van de slachtoffers zijn belangrijke doelstellingen van deze richtlijn. De richtlijn hanteert daarnaast ook een contextueel gevarieerd concept van de verschillende verschijningsvormen van mensenhandel en beoogt elke specifieke vorm met de meest efficiënte middelen te bestrijden.*
- (8) *Minderjarigen zijn kwetsbaarder en lopen derhalve meer risico om het slachtoffer te worden van mensenhandel. Bij de toepassing van deze richtlijn moet, in overeenstemming met het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie en het Verdrag van de Verenigde Naties inzake de rechten van het kind van 1989, het belang van de minderjarige voorop staan.*

¹ PB L 203 van 1.8.2002, blz. 1.

² PB C 311 van 9.12.2005, blz. 1.

³ **PB L 328 van 15.12.2009, blz. 42.**

⁴ PB L 261 van 6.8.2004, blz. 19.

⁵ PB L 168 van 30.6.2009, blz. 24.

- (9) Het Protocol van de Verenigde Naties van 2000 inzake de voorkoming, bestrijding en bestraffing van mensenhandel, in het bijzonder vrouwenhandel en kinderhandel, tot aanvulling van het Verdrag van de Verenigde Naties tegen grensoverschrijdende georganiseerde misdaad, en het Verdrag van de Raad van Europa van 2005 inzake de bestrijding van mensenhandel vormen essentiële stappen ter versterking van de internationale samenwerking in de strijd tegen mensenhandel. ***Het Verdrag van de Raad van Europa voorziet in een evaluatiemechanisme, dat bestaat uit een Groep van deskundigen inzake actie tegen mensenhandel (GRETA) en het Comité van de Partijen. Coördinatie tussen internationale organisaties met bevoegdheid in de strijd tegen de mensenhandel moet worden gesteund teneinde dubbel werk te voorkomen.***
- (10) ***Deze richtlijn laat het beginsel van non-refoulement onverlet, overeenkomstig het Verdrag betreffende de status van vluchtelingen van 28 juli 1951 (Verdrag van Genève), en is in overeenstemming met artikel 4 en artikel 19, lid 2, van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie.***
- (11) Om het hoofd te kunnen bieden aan recente ontwikkelingen op het gebied van de mensenhandel, wordt in deze richtlijn, ten opzichte van Kaderbesluit 2002/629/JBZ, een ruimer concept gehanteerd van wat onder mensenhandel moet worden verstaan, dat ook andere vormen van uitbuiting omvat. In de context van deze richtlijn moet onder gedwongen bedelarij worden verstaan, een vorm van gedwongen arbeid of dienstverlening in de zin van IAO-Verdrag nr. 29 uit 1930 betreffende de gedwongen of verplichte arbeid. Exploitatie van bedelarij, ***daaronder begrepen het voor de bedelarij inzetten van afhankelijke personen die het slachtoffer zijn van mensenhandel***, valt dus alleen onder de definitie van mensenhandel als alle elementen van gedwongen arbeid of dienstverlening voorhanden zijn. Volgens de jurisprudentie daarover moet per geval worden bekeken of op rechtsgeldige wijze in de dienstverlening is toegestemd. Een minderjarige kan echter nooit worden geacht rechtsgeldig te hebben toegestemd. Onder "exploitatie van criminele activiteiten" moet worden verstaan exploitatie van mensen bijvoorbeeld om zich bezig te houden met zakkenrollen, winkeldiefstal, ***drugshandel*** en soortgelijke strafbare feiten waarmee financieel gewin is gemoeid. De definitie omvat tevens mensenhandel met het oogmerk organen weg te nemen, wat ***een grove schending van de menselijke waardigheid en lichamelijke integriteit is, alsook onder meer andere gedragingen zoals gevallen van illegale adoptie of gedwongen huwelijken voor zover deze beantwoorden aan de bestanddelen van mensenhandel.***
- (12) In de strafmaat in deze richtlijn komt de groeiende bezorgdheid van de lidstaten over de ***ontwikkeling van het fenomeen mensenhandel tot uiting. Om dezelfde reden wordt in deze richtlijn uitgegaan van de niveaus 3 en 4 uit de Raadsconclusies van 24 en 25 april 2002 over de te volgen methode voor de harmonisatie van straffen.*** Wanneer het strafbare feit in bepaalde omstandigheden wordt gepleegd, bijvoorbeeld wanneer het slachtoffer een zeer kwetsbaar persoon was, moeten strengere straffen worden opgelegd. Voor de toepassing van deze richtlijn moet het begrip bijzonder kwetsbare personen minstens alle minderjarigen omvatten ***. Andere factoren waarmee bij de beoordeling van de kwetsbaarheid van het slachtoffer rekening kan worden gehouden, zijn bijvoorbeeld geslacht, zwangerschap, gezondheidstoestand en invaliditeit.*** Wanneer het om een zeer ernstig delict gaat, bijvoorbeeld wanneer het leven van het slachtoffer in gevaar was of het misdrijf gepaard ging met ernstige geweldpleging ***zoals foltering, gedwongen gebruik van drugs of medicijnen, verkrachting of andere ernstige vormen van psychisch, fysiek of seksueel geweld, of wanneer het slachtoffer anderszins zeer ernstig letsel is toegebracht, moet dit tot uiting komen in een bijzonder strenge strafmaat.*** Wanneer in deze richtlijn het begrip overlevering wordt gebruikt, moet dit worden geïnterpreteerd conform Kaderbesluit 2002/584/JBZ van de Raad van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten¹. ***Bij de uitvoering van de straf kan rekening worden gehouden met de ernst van het misdrijf.***

¹ PB L 190 van 18.7.2002, blz. 1.

- (13) *Bij de bestrijding van mensenhandel moet ten volle gebruik worden gemaakt van bestaande instrumenten inzake de inbeslagneming en de confiscatie van opbrengsten van misdrijven, zoals het Verdrag van de Verenigde Naties tegen grensoverschrijdende georganiseerde misdaad en de protocollen daarbij, het Verdrag inzake het witwassen, de opsporing, de inbeslagneming en de confiscatie van opbrengsten van misdrijven van de Raad van Europa van 1990, Kaderbesluit 2001/500/JBZ van de Raad van 26 juni 2001 inzake het witwassen van geld, de identificatie, opsporing, bevrozing, inbeslagneming en confiscatie van hulpmiddelen en van opbrengsten van misdrijven¹, en Kaderbesluit 2005/212/JBZ van de Raad van 24 februari 2005 inzake de confiscatie van opbrengsten van misdrijven, alsmede van de daarbij gebruikte hulpmiddelen en de door middel daarvan verkregen voorwerpen². Het in deze richtlijn bedoelde gebruik van in beslag genomen en geconfisqueerde hulpmiddelen en opbrengsten van misdrijven om slachtoffers beter te kunnen bijstaan en te beschermen, hetgeen ook compensatie van slachtoffers en grensoverschrijdende EU-wetshandhavingsactiviteiten ter bestrijding van mensenhandel inhoudt, moet worden aangemoedigd.*
- (14) De slachtoffers van mensenhandel moeten, conform de basisbeginselen van het rechtsstelsel van de bevoegde lidstaten, worden beschermd tegen vervolging en bestraffing wegens criminele activiteiten, zoals het gebruik van valse documenten, en wegens strafbare feiten in de zin van de prostitutie- of immigratiewetgeving, tot het plegen waarvan zij zijn gedwongen als rechtstreeks gevolg van het feit dat zij slachtoffer zijn van mensenhandel. Het doel van die bescherming is de mensenrechten van de slachtoffers te beschermen, verder slachtofferschap te voorkomen en hen aan te moedigen als getuige tegen de daders op te treden in de strafprocedure. Deze bescherming belet niet dat zij kunnen worden vervolgd of gestraft voor delicten die zij opzettelijk hebben begaan of waaraan zij opzettelijk hebben deelgenomen.
- (15) Wil men succes boeken bij het onderzoek en de vervolging ter zake van mensenhandel, dan mag het instellen ervan *in principe* niet afhangen van een aangifte of klacht van het slachtoffer. *Als de aard van de feiten het vereist*, moet *vervolging* mogelijk zijn *lang genoeg* nadat het slachtoffer meerderjarig is geworden. *De duur van deze termijn moet een zaak van nationaal recht zijn*. Rechtshandhavingsambtenaren en officieren van justitie moeten een passende opleiding krijgen, ook om de internationale rechtshandhaving en justitiële samenwerking te bevorderen. De personen die belast zijn met het onderzoek naar en de vervolging van dergelijke strafbare feiten, moeten middelen ter beschikking hebben die bij de bestrijding van georganiseerde en andere zware criminaliteit worden gebruikt. *Het kan daarbij onder meer gaan om* het aftappen van communicatie, het - ook elektronisch - schaduwen van personen, het controleren van bankrekeningen en andere vormen van financieel onderzoek.
- (16) Om internationale criminele groepen die het centrum van hun activiteiten in een lidstaat hebben en die in derde landen mensenhandel bedrijven doeltreffend te kunnen vervolgen, moet worden voorzien in rechtsmacht ter zake van feiten van mensenhandel wanneer de dader onderdaan is van *die* lidstaat ■ en het strafbare feit buiten het grondgebied van die lidstaat is gepleegd. Tevens *kan* worden voorzien in rechtsmacht *wanneer de dader zijn gewone verblijfplaats heeft in een lidstaat*, wanneer het slachtoffer onderdaan is van een lidstaat of er zijn gewone verblijfplaats heeft, of wanneer het strafbare feit is gepleegd ten voordele van een rechtspersoon die op het grondgebied van een lidstaat zijn zetel heeft, en het strafbare feit buiten het grondgebied van die lidstaat is gepleegd.

¹ **PB L 182 van 5.7.2001, blz. 1.**

² **PB L 68 van 15.3.2005, blz. 49.**

- (17) Terwijl Richtlijn 2004/81/EG van 29 april 2004 betreffende de verblijfstitel die in ruil voor samenwerking met de bevoegde autoriteiten wordt afgegeven aan onderdanen van derde landen die het slachtoffer zijn van mensenhandel of hulp hebben gekregen bij illegale immigratie voorziet in de afgifte van een verblijfstitel aan onderdanen van derde landen die het slachtoffer zijn van mensenhandel, en Richtlijn 2004/38/EG van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende het recht van vrij verkeer en verblijf op het grondgebied van de lidstaten voor de burgers van de Unie en hun familieleden¹ de uitoefening van het recht van vrij verkeer en verblijf op het grondgebied van de lidstaten regelt voor de burgers van de Unie en hun familieleden, met inbegrip van bescherming tegen uitzetting, bevat deze richtlijn specifieke beschermende maatregelen voor alle slachtoffers van mensenhandel. Deze richtlijn heeft bijgevolg geen betrekking op de voorwaarden van hun verblijf op het grondgebied van de lidstaten.
- (18) Slachtoffers van mensenhandel moeten hun rechten effectief kunnen doen gelden. Daarom moeten zij voor, tijdens en gedurende een passende termijn na de strafprocedure bijstand en ondersteuning kunnen krijgen. ***De lidstaten moeten voorzien in middelen om bijstand, ondersteuning en bescherming van slachtoffers te ondersteunen.*** De bijstand en ondersteuning moeten ten minste een aantal maatregelen omvatten waardoor het slachtoffer kan herstellen en aan de mensenhandelaars kan ontsnappen. Bij de praktische toepassing van dergelijke maatregelen moet, op basis van een individuele beoordeling conform de nationale procedures, rekening gehouden worden met de omstandigheden, ***de culturele context*** en de behoeften van de betrokkene. Bijstand en ondersteuning moeten worden verleend zodra ***op redelijke gronden kan worden aangenomen*** dat iemand het slachtoffer is geworden van mensenhandel, ongeacht diens bereidheid om als getuige op te treden. Aan het verlenen van bijstand ***en ondersteuning aan slachtoffers die niet legaal op het grondgebied van de betrokken lidstaat verblijven*** mogen, ***ten minste tijdens de bedenktijd***, geen voorwaarden worden verbonden **■**. Indien na voltooiing van de identificatieprocedure of na het verstrijken van de bedenktijd beslist wordt dat het slachtoffer niet in aanmerking komt voor een verblijfsvergunning of niet anderszins legaal in het land verblijft, ***of indien het slachtoffer het grondgebied van de lidstaat heeft verlaten***, is de betrokken lidstaat op grond van deze richtlijn niet verplicht bijstand en ondersteuning te blijven verlenen aan de betrokkene. Indien nodig, bijvoorbeeld wanneer medische behandeling wordt verstrekt wegens de ernstige fysieke of psychologische gevolgen van het misdrijf, of wanneer de veiligheid van het slachtoffer in het geding is wegens de in de strafprocedure afgelegde verklaringen, moet gedurende een passende periode na de beëindiging van de strafprocedure verder bijstand en ondersteuning worden verleend.
- (19) Kaderbesluit 2001/220/JBZ van de Raad van 15 maart 2001 inzake de status van het slachtoffer in de strafprocedure² stelt een aantal rechten van het slachtoffer in de strafprocedure vast, waaronder het recht op bescherming en schadeloosstelling. Voorts dienen slachtoffers van mensenhandel ***onverwijld*** toegang te krijgen tot juridisch advies en, ***overeenkomstig de rol die het toepasselijke rechtswezen aan het slachtoffer toebedeelt***, tot vertegenwoordiging in rechte, ook voor het instellen van de schadevordering. ***Ook zouden de bevoegde autoriteiten daarmee kunnen worden belast, in het geval dat schadevergoeding wordt geëist van de staat.*** Doel van het juridisch advies is dat slachtoffers informatie en advies krijgen over de verschillende mogelijkheden waarover zij beschikken. ***Juridisch advies dient te worden verstrekt door iemand die een passende juridische opleiding heeft gekregen, maar dit hoeft niet noodzakelijk een advocaat te zijn.*** Juridisch advies en, ***overeenkomstig de***

¹ PB L 158 van 30.4.2004, blz. 77.

² PB L 82 van 22.3.2001, blz. 1.

rol die het toepasselijke rechtswezen aan het slachtoffer toebedeelt, vertegenwoordiging in rechte moeten kosteloos zijn, in elk geval als het slachtoffer over onvoldoende financiële middelen beschikt, en conform de interne procedures van de lidstaten beschikbaar zijn. Aangezien met name minderjarige slachtoffers doorgaans niet over die middelen beschikken, zijn juridisch advies en vertegenwoordiging in rechte voor hen in de praktijk gratis. Voorts moet, op basis van een individuele risicoanalyse die wordt uitgevoerd conform de nationale procedures, het slachtoffer worden beschermd tegen vergelding en intimidatie, en ervoor worden behoed dat het opnieuw aan mensenhandel ten prooi valt.

- (20) Slachtoffers van mensenhandel hebben reeds geleden onder het misbruik en de vernederende behandeling, zoals seksuele uitbuiting, ***seksueel misbruik***, verkrachting, slavernijachtige praktijken of het wegnemen van organen, die gewoonlijk met mensenhandel gepaard gaan, en moeten worden beschermd tegen secundaire victimisatie en nog meer trauma's tijdens de strafprocedure. ***Het onnodig herhalen van ondervragingen tijdens het onderzoek, de vervolging en het proces moet worden voorkomen, door bijvoorbeeld in voorkomend geval ondervragingen zo spoedig mogelijk in de loop van de procedure op video op te nemen.*** Met dat doel dienen zij tijdens het strafonderzoek en de strafprocedure een behandeling te genieten die is aangepast aan hun individuele behoeften. Bij de individuele behoefteanalyse moeten factoren in aanmerking worden genomen als leeftijd, zwangerschap, gezondheidstoestand, handicaps en andere persoonlijke omstandigheden, alsook de fysieke en psychologische gevolgen van de criminele activiteit waarvan de betrokkene het slachtoffer is geweest. Over de vraag of en hoe de behandeling wordt verstrekt, moet per geval worden beslist aan de hand van criteria die in de nationale wetgeving zijn vastgelegd, en van regels die voortvloeien uit de rechterlijke beoordelingsvrijheid, de rechtspraktijk en rechterlijke richtsnoeren.
- (21) ***Bijstands- en ondersteuningsmaatregelen moeten na informatie en in overleg met de slachtoffers worden verleend. De belangrijkste aspecten van deze maatregelen moeten derhalve ter kennis van de slachtoffers worden gebracht en de maatregelen mogen hun niet worden opgedrongen. Weigering van bijstand of ondersteuning door een slachtoffer mag niet tot gevolg hebben dat de bevoegde autoriteiten van de betrokken lidstaat ertoe worden verplicht te voorzien in alternatieve maatregelen voor het slachtoffer.***
- (22) Naast algemene maatregelen ten behoeve van de slachtoffers van mensenhandel, moeten de lidstaten voorzien in bijstand, ondersteuning en bescherming voor minderjarige slachtoffers. Deze specifieke maatregelen dienen, conform het VN-Verdrag inzake de rechten van het kind, in het belang van de minderjarige te worden getroffen. Indien de leeftijd van een slachtoffer van mensenhandel niet zeker is en er redenen zijn om aan te nemen dat het om iemand van onder de 18 gaat, moet het slachtoffer als minderjarig worden beschouwd en onmiddellijk bijstand, ondersteuning en bescherming krijgen. Bijstands- en ondersteuningsmaatregelen voor minderjarige slachtoffers moeten gericht zijn op hun fysieke en psychosociale herstel en op een duurzame oplossing voor de betrokkene. ***Toegang tot onderwijs zal de maatschappelijke integratie van de minderjarige bevorderen.*** Omdat minderjarige mensenhandelslachtoffers bijzonder kwetsbaar zijn, moeten aanvullende beschermingsmaatregelen worden getroffen om hen te beschermen tijdens ondervragingen in het kader van het strafonderzoek en de strafprocedure.
- (23) ***Bijzondere aandacht dient uit te gaan naar niet-begeleide minderjarige slachtoffers van mensenhandel, aangezien zij zich in een erg kwetsbare situatie bevinden en derhalve specifieke bijstand en ondersteuning behoeven. Vanaf het moment dat een niet-begeleid minderjarig slachtoffer van mensenhandel wordt geïdentificeerd en totdat er een duurzame oplossing wordt gevonden, moeten de lidstaten voorzien in opvangmaatregelen die aan de***

behoefden van de minderjarige beantwoorden, en moeten zij ervoor zorgen dat de betreffende procedurele waarborgen worden toegepast. De nodige maatregelen moeten worden genomen om ervoor te zorgen dat in voorkomend geval een voogd en/of een vertegenwoordiger voor de minderjarige worden/wordt aangesteld, teneinde diens belangen te vrijwaren. Er dient zo spoedig mogelijk een beslissing over de toekomst van elk niet-begeleid minderjarig slachtoffer te worden genomen met het oog op een duurzame oplossing op basis van een individuele beoordeling waarin de belangen van het kind moeten vooropstaan. Duurzame oplossingen zijn onder meer terugkeer en re-integratie in het land van herkomst of van terugkeer, integratie in het gastland, het verlenen van een internationale-beschermingsstatus of het verlenen van een andere status overeenkomstig het nationaal recht van de lidstaten.

- (24) *Indien er, overeenkomstig deze richtlijn, een voogd en/of een vertegenwoordiger voor de minderjarige moet worden aangesteld, mogen deze functies door dezelfde persoon of door een rechtspersoon, een instelling of een instantie worden uitgeoefend.*
- (25) De lidstaten moeten een beleid ontwikkelen en/of hun beleid aanscherpen om mensenhandel te voorkomen, onder meer met maatregelen om de vraag, die de voedingsbodem is voor alle vormen van uitbuiting, *te ontmoedigen en te doen afnemen* en maatregelen om het risico dat mensen het slachtoffer worden van mensenhandel te verminderen, door middel van onderzoek, *inclusief onderzoek naar nieuwe vormen van mensenhandel*, informatie, bewustmaking en educatie. De lidstaten moeten bij dergelijke initiatieven oog hebben voor genderkwesties en de rechten van het kind. Alle functionarissen die mogelijk in contact komen met slachtoffers of potentiële slachtoffers van mensenhandel, moeten een passende opleiding krijgen om dergelijke slachtoffers te herkennen en met hen om te gaan. Deze opleidingsverplichting *moet worden aangemoedigd voor leden van de onderstaande categorieën die met slachtoffers in contact kunnen komen:* politiefunctionarissen, grenswachten, *immigratiefunctionarissen, officieren van justitie, advocaten, leden van de rechterlijke macht en gerechtsfunctionarissen*, arbeidsinspecteurs, *sociale, kinder- en gezondheidswerkers* en consulaire personeel, maar ook, afhankelijk van lokale omstandigheden, voor andere groepen overheidsperoneel die bij de uitoefening van hun taak in contact kunnen komen met slachtoffers van mensenhandel.
- (26) In Richtlijn 2009/52/EG zijn sancties vastgesteld voor werkgevers van illegaal verblijvende onderdanen van derde landen die, zonder te zijn verdacht van of veroordeeld wegens mensenhandel, werk of diensten laten verrichten door een persoon van wie zij weten dat hij het slachtoffer van mensenhandel is. De lidstaten dienen daarnaast de mogelijkheid te overwegen sancties op te leggen aan eenieder die diensten, van welke aard ook, laat verrichten door iemand in de wetenschap dat deze persoon het slachtoffer van mensenhandel is. Deze ruimere strafbaarstelling zou ook kunnen gelden voor de werkgevers van legaal verblijvende onderdanen van derde landen en burgers van de Unie, en voor de gebruikers van seksuele diensten van een slachtoffer van mensenhandel, ongeacht hun nationaliteit.
- (27) De lidstaten moeten, op de wijze die volgens hen het best beantwoordt aan hun interne organisatie, bijvoorbeeld door een nationaal rapporteur aan te stellen of een mechanisme van soortgelijke strekking in te stellen, voorzien in een nationaal controlesysteem met een minimale structuur voor het vervullen van een aantal omschreven taken, dat ten doel heeft tendensen op het gebied van mensenhandel vast te stellen, *statistieken te verzamelen*, de resultaten van maatregelen ter bestrijding van mensenhandel te meten, en regelmatig *verslagen op te stellen* . *Dergelijke nationale rapporteurs of mechanismen van soortgelijke strekking zijn reeds tot stand gebracht in een informeel EU-netwerk dat middels de*

Raadsconclusies van 4 juni 2009 is ingesteld. Een coördinator voor de bestrijding van mensenhandel neemt deel aan de werkzaamheden van dit netwerk dat de Unie en de lidstaten voorziet van objectieve, betrouwbare, vergelijkbare en actuele strategische gegevens inzake mensenhandel en waarin ervaringen en beste praktijken voor het voorkomen en bestrijden van mensenhandel op het niveau van de Unie worden uitgewisseld. Het Europees Parlement moet kunnen deelnemen aan de gezamenlijke activiteiten van de nationale rapporteurs of de mechanismen van soortgelijke strekking.

- (28) *Ter beoordeling van de resultaten van maatregelen ter bestrijding van mensenhandel moet de Unie werk blijven maken van methodologieën en gegevensverzamelingsmethoden om vergelijkbare statistieken op te stellen.*
- (29) *In het licht van het programma van Stockholm en met het oog op de ontwikkeling van een geconsolideerde EU-strategie tegen mensenhandel die ten doel heeft de inzet en de inspanningen van de Unie en de lidstaten ter voorkoming en bestrijding van deze handel verder te versterken, moeten de lidstaten de taken van de EU-coördinator voor de bestrijding van mensenhandel vergemakkelijken, zoals daar zijn het verbeteren van de coördinatie en samenhang tussen de instellingen en agentschappen/bureaus van de Unie en met de lidstaten en internationale actoren, het voorkomen van dubbel werk, bijdragen aan de uitwerking van bestaande of nieuwe EU-beleidsmaatregelen en strategieën die van belang zijn voor de bestrijding van mensenhandel of het rapporteren aan EU-instellingen.*
- (30) *Doel van deze richtlijn is de bepalingen van Kaderbesluit 2002/629/JBZ te wijzigen en uit te breiden. Aangezien de aan te brengen wijzigingen talrijk en ingrijpend zijn, dient het kaderbesluit, met het oog op duidelijkheid, volledig te worden vervangen.*
- (31) *Overeenkomstig punt 34 van het Interinstitutioneel Akkoord "Beter wetgeven"¹ worden de lidstaten ertoe aangespoord voor zichzelf en in het belang van de Unie hun eigen tabellen op te stellen, die voor zover mogelijk het verband weergeven tussen de richtlijnen en de omzettingsmaatregelen, en deze openbaar te maken.*
- (32) Daar het doel van deze richtlijn, met name de strijd tegen mensenhandel, niet voldoende door de lidstaten kan worden verwezenlijkt en derhalve wegens de omvang en effecten van de maatregelen ervan beter op het niveau van de Unie kan worden gerealiseerd, kan de Unie overeenkomstig het in de artikelen 3 en 5 van het Verdrag betreffende de Europese Unie neergelegde subsidiariteitsbeginsel maatregelen nemen. In overeenstemming met het evenredigheidsbeginsel, bedoeld in artikel 5, gaat deze richtlijn niet verder dan wat nodig is om die doelstelling te verwezenlijken.
- (33) Deze richtlijn eerbiedigt de grondrechten en is in overeenstemming met de beginselen die met name in het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie zijn erkend, inzonderheid de menselijke waardigheid, het verbod van slavernij, dwangarbeid en mensenhandel, het verbod van foltering en van onmenselijke of vernederende behandelingen of straffingen, de rechten van het kind, het recht op vrijheid en veiligheid, de vrijheid van meningsuiting en van informatie, de bescherming van persoonsgegevens, het recht op een doeltreffende voorziening in rechte en op een onpartijdig gerecht en het legaliteitsbeginsel en evenredigheidsbeginsel inzake delicten en straffen. Deze richtlijn beoogt in het bijzonder de onverkorte eerbiediging van deze rechten en beginselen te waarborgen en moet dienovereenkomstig worden uitgevoerd.

¹ *PB C 321 van 31.12.2003, blz. 1.*

- (34) Overeenkomstig **artikel 3 van het** Protocol (nr. 21) betreffende de positie van het Verenigd Koninkrijk en Ierland ten aanzien van de ruimte van vrijheid, veiligheid en recht, gehecht aan **het Verdrag betreffende de Europese Unie en** het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, **heeft** Ierland **kennis gegeven van zijn wens** deel te nemen aan de aanneming en toepassing van deze richtlijn. ■
- (35) **Overeenkomstig de artikelen 1 en 2 van het** Protocol (nr. 21) betreffende de positie van het Verenigd Koninkrijk en Ierland ten aanzien van de ruimte van vrijheid, veiligheid en recht, dat is gehecht aan **het Verdrag betreffende de Europese Unie en** het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, **en onverminderd artikel 4 van dit protocol, neemt** het Verenigd Koninkrijk niet deel aan de aanneming van deze richtlijn en is deze bijgevolg niet bindend voor, noch van toepassing in het Verenigd Koninkrijk.
- (36) Overeenkomstig de artikelen 1 en 2 van Protocol (nr. 22) betreffende de positie van Denemarken, dat is gehecht aan **het Verdrag betreffende de Europese Unie en** het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, neemt Denemarken niet deel aan de aanneming van deze richtlijn en is deze bijgevolg niet bindend voor, noch van toepassing in Denemarken.

HEBBEN DE VOLGENDE RICHTLIJN VASTGESTELD:

Artikel 1 Onderwerp

Deze richtlijn stelt minimumregels vast betreffende de omschrijving van strafbare feiten en straffen op het gebied van mensenhandel. Zij voert tevens gemeenschappelijke bepalingen in die de preventie van het misdrijf en de bescherming van de slachtoffers verbeteren, **met inachtneming van het genderperspectief**.

Artikel 2 Strafbare feiten op het gebied van mensenhandel

1. De lidstaten nemen de nodige maatregelen om de hierna volgende opzettelijke gedragingen strafbaar te stellen:

het werven, vervoeren, overbrengen, huisvesten en opnemen van personen, daaronder begrepen het ruilen en overdragen van de controle over deze personen, door dreiging met of gebruik van geweld of andere vormen van dwang, door ontvoering, bedrog, misleiding, machtsmisbruik, misbruik van een kwetsbare positie of het verstrekken of in ontvangst nemen van geld of voordelen, teneinde iemand die controle heeft over een andere persoon te doen toestemmen in diens uitbuiting.
2. Met een kwetsbare positie wordt een situatie bedoeld waarin de betrokkene geen andere werkelijke of aanvaardbare keuze heeft dan een bepaald misbruik te ondergaan.
3. Uitbuiting omvat ten minste uitbuiting van prostitutie, andere vormen van seksuele uitbuiting, gedwongen arbeid of dienstverlening – bedelarij daaronder begrepen – slavernij en met slavernij vergelijkbare praktijken, dienstbaarheid, uitbuiting van strafbare activiteiten, en het wegnemen van organen.

4. Indien een van de in lid 1 genoemde middelen is gebruikt, kan het slachtoffer van mensenhandel niet worden geacht in de beoogde of daadwerkelijke uitbuiting te hebben toegestemd.
5. De in lid 1 bedoelde handelingen die betrekking hebben op een minderjarige zijn strafbaar als mensenhandel, ook indien geen van de in lid 1 genoemde middelen is gebruikt.
6. Voor de toepassing van deze richtlijn betekent "minderjarige" elke persoon beneden de leeftijd van 18 jaar.

Artikel 3

Uitlokking, medeplichtigheid en poging

De lidstaten nemen de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat de uitlokking van, de deelneming en medeplichtigheid aan en de poging tot een in artikel 2 bedoeld feit strafbaar worden gesteld.

Artikel 4

Sancties

1. De lidstaten nemen de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat op de in artikel 2 bedoelde feiten een maximum van ten minste vijf jaar gevangenisstraf wordt gesteld.
2. De lidstaten nemen de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat een maximum van ten minste tien jaar gevangenisstraf wordt gesteld op de in artikel 2 bedoelde feiten indien deze in een van de volgende omstandigheden zijn gepleegd:
 - a) ■ de feiten zijn gepleegd tegen een bijzonder kwetsbaar persoon, waaronder in deze richtlijn ten minste een minderjarige wordt verstaan ■ ;
 - b) het strafbare feit is gepleegd in het kader van een criminele organisatie in de zin van Kaderbesluit 2008/841/JBZ van de Raad van 24 oktober 2008 ter bestrijding van georganiseerde criminaliteit¹.
 - c) het strafbare feit heeft het leven van het slachtoffer opzettelijk of door grove nalatigheid in gevaar gebracht;
 - d) het strafbare feit is gepaard gegaan met ernstige geweldpleging of heeft het slachtoffer zeer ernstig letsel toegebracht.
3. ***De lidstaten nemen de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat het als verzwarende omstandigheid wordt beschouwd wanneer de in artikel 2 bedoelde feiten door een ambtenaar in de uitoefening van zijn functie zijn gepleegd.***
4. De lidstaten nemen de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat op de in artikel 3 bedoelde feiten doeltreffende, evenredige en afschrikkende strafrechtelijke sancties worden gesteld, die kunnen leiden tot overlevering.

¹ PB L 300 van 11.11.2008, blz. 42.

Artikel 5

Aansprakelijkheid van rechtspersonen

1. De lidstaten nemen de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat een rechtspersoon aansprakelijk kan worden gesteld voor een in de artikelen 2 en 3 bedoeld strafbaar feit, te zijnen voordele gepleegd door een persoon die individueel of als deel van een orgaan van de rechtspersoon optreedt en bij de rechtspersoon een leidende positie heeft, die gebaseerd is op:
 - a) de bevoegdheid om de rechtspersoon te vertegenwoordigen, of
 - b) de bevoegdheid om namens de rechtspersoon beslissingen te nemen, of
 - c) de bevoegdheid om bij de rechtspersoon toezicht uit te oefenen.
2. De lidstaten zorgen er eveneens voor dat een rechtspersoon aansprakelijk kan worden gesteld wanneer als gevolg van gebrekkig toezicht of gebrekkige controle door een in lid 1 bedoelde persoon strafbare feiten zoals bedoeld in de artikelen 2 en 3 konden worden gepleegd ten voordele van die rechtspersoon door een persoon die onder diens gezag staat.
3. De aansprakelijkheid van de rechtspersoon krachtens de leden 1 en 2 sluit strafvervolgning tegen de natuurlijke personen die dader of uitlokker zijn van, dan wel medeplichtig zijn aan de in de artikelen 2 en 3 bedoelde strafbare feiten, niet uit.
4. In deze richtlijn wordt onder "rechtspersoon" verstaan, ieder lichaam dat krachtens het toepasselijke recht rechtspersoonlijkheid bezit, met uitzondering van staten en andere overheidslichamen in de uitoefening van het openbaar gezag, en publiekrechtelijke internationale organisaties.

Artikel 6

Sancties tegen rechtspersonen

De lidstaten nemen de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat tegen een rechtspersoon die volgens artikel 5, leden 1 en 2, aansprakelijk is gesteld, doeltreffende, evenredige en afschrikkende sancties kunnen worden getroffen; deze sancties omvatten al dan niet strafrechtelijke geldboetes en kunnen andere maatregelen omvatten, zoals:

- a) uitsluiting van door de overheid verleende voordelen of steun;
- b) een tijdelijk of permanent verbod op het uitoefenen van commerciële activiteiten;
- c) plaatsing onder toezicht van de rechter;
- d) gerechtelijke ontbinding;
- e) tijdelijke of permanente sluiting van vestigingen die zijn gebruikt voor het plegen van het strafbare feit.

Artikel 7

Inbeslagneming en confiscatie

De lidstaten nemen de nodige maatregelen opdat hun bevoegde autoriteiten hulpmiddelen en opbrengsten van strafbare feiten als bedoeld in deze richtlijn in beslag kunnen nemen en kunnen confisqueren.

Artikel 8

Niet-vervolging en niet-bestrafing van het slachtoffer

De lidstaten ***nemen***, in overeenstemming met de grondbeginselen van hun rechtsorde, ***de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat de bevoegde nationale autoriteiten het recht hebben*** slachtoffers van mensenhandel niet ***te vervolgen*** en ***te bestraffen*** wegens gedwongen betrokkenheid bij criminele activiteiten die een rechtstreeks gevolg is van een van de in artikel 2 bedoelde, jegens hen gepleegde handelingen.

Artikel 9

Onderzoek en vervolging

1. De lidstaten zorgen ervoor dat het onderzoek naar of de vervolging van in de artikelen 2 en 3 bedoelde strafbare feiten niet afhangt van de door een slachtoffer gedane aangifte of ingediende klacht, en dat de strafprocedure zelfs kan worden voortgezet indien het slachtoffer zijn verklaring intrekt.
2. De lidstaten nemen de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat, ***in de gevallen waarin de aard van de feiten het vereist***, de vervolging van een in de artikelen 2 en 3 bedoeld strafbaar feit lang genoeg nadat het slachtoffer meerderjarig is geworden, kan worden ingesteld.
3. De lidstaten nemen de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat de personen, eenheden of diensten die belast zijn met het onderzoek naar of de vervolging van de in de artikelen 2 en 3 bedoelde strafbare feiten, de hiertoe vereiste opleiding krijgen.
4. De lidstaten nemen de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat personen, eenheden en diensten die zijn belast met het onderzoek of de vervolging betreffende de in de artikelen 2 en 3 bedoelde strafbare feiten, beschikken over doeltreffende rechtermiddelen, zoals die welke ter zake van georganiseerde en andere zware criminaliteit worden gebruikt.

Artikel 10

Rechtsmacht

1. De lidstaten nemen de nodige maatregelen om te voorzien in hun rechtsmacht ten aanzien van een in de artikelen 2 en 3 bedoeld strafbaar feit dat:
 - a) geheel of gedeeltelijk op hun grondgebied is gepleegd, of
 - b) is gepleegd door een eigen onderdaan ■ .
2. ***De lidstaten stellen de Commissie in kennis van hun besluit om ook hun rechtsmacht te vestigen over een strafbaar feit in de zin van de artikelen 2 en 3 dat buiten hun grondgebied is gepleegd, indien het strafbare feit is gepleegd:***
 - a) tegen een van hun onderdanen of tegen een persoon die gewoonlijk op het grondgebied ***van die lidstaat*** verblijft, of
 - b) ten voordele van een rechtspersoon die op hun grondgebied is gevestigd, ***of***

c) *door iemand* die gewoonlijk op hun grondgebied verblijft. ■

3. *Iedere lidstaat moet in de in lid 1, onder b), genoemde gevallen, en kan in de in lid 2 genoemde gevallen* de nodige maatregelen *nemen* om ervoor te zorgen dat, met het oog op de vervolging van een in de artikelen 2 en 3 bedoeld strafbaar feit dat buiten *zijn* grondgebied is gepleegd, aan *zijn* rechtsmacht niet de voorwaarde is verbonden dat:

a) de feiten strafbaar zijn op de plaats waar zij zijn gepleegd, of

b) vervolging slechts kan worden ingesteld indien het slachtoffer aangifte heeft gedaan op de plaats waar het strafbare feit is gepleegd of na een aanklacht door de staat waar het strafbare feit is gepleegd.

Artikel 11

Bijstaan en ondersteunen van slachtoffers van mensenhandel

1. De lidstaten nemen de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat slachtoffers gedurende een passende periode vóór, tijdens en na de strafprocedure worden bijgestaan en aldus hun rechten kunnen uitoefenen zoals bepaald in Kaderbesluit 2001/220/JBZ, en in deze richtlijn.

2. De lidstaten nemen de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat de bevoegde autoriteiten die *op redelijke gronden kunnen aannemen* dat iemand het slachtoffer zou kunnen zijn geworden van een in de artikelen 2 en 3 bedoeld strafbaar feit, de betrokkene terstond bijstand en ondersteuning verlenen.

3. De lidstaten nemen de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat de verlening van bijstand en ondersteuning aan een slachtoffer niet afhangen van diens bereidheid om *mee te werken aan het strafrechtelijk onderzoek, de vervolging en het proces, onverminderd Richtlijn 2004/81/EG of soortgelijke nationale voorschriften*.

4. De lidstaten nemen de nodige maatregelen om te voorzien in mechanismen die het mogelijk maken om, in samenwerking met bevoegde hulpverleningsorganisaties, de slachtoffers spoedig te identificeren, bij te staan en te steunen.

5. De in de *leden 1 en 2* bedoelde bijstand en ondersteuning worden na informatie en in overleg verleend en garanderen ten minste een levensstandaard die de slachtoffers in staat stelt in hun onderhoud te voorzien via maatregelen als een geschikte en veilige verblijfplaats en materiële bijstand, alsmede de noodzakelijke medische behandelingen, waaronder psychologische bijstand, advies en informatie, en indien nodig vertaling en vertolking. ■

6. *De in lid 5 bedoelde informatie behelst in voorkomend geval informatie over bedenken- en hersteltijd overeenkomstig Richtlijn 2004/81/EG, en informatie over de mogelijke verlening van internationale bescherming overeenkomstig Richtlijn 2004/83/EG van de Raad van 29 april 2004 inzake minimumnormen voor de erkenning van onderdanen van derde landen en staatlozen als vluchteling of als persoon die anderszins internationale bescherming behoeft, en de inhoud van de verleende bescherming¹ en Richtlijn 2005/85/EG*

¹ *PB L 304 van 30.9.2004, blz.12.*

van de Raad van 1 december 2005 betreffende minimumnormen voor de procedures in de lidstaten voor de toekenning of intrekking van de vluchtelingenstatus.¹, of overeenkomstig internationale instrumenten of andere soortgelijke nationale voorschriften.

7. De lidstaten behartigen de belangen van slachtoffers met specifieke behoeften, **met name als gevolg van een zwangerschap, gezondheidsproblemen, invaliditeit, geestesstoornissen of psychische aandoeningen, of ernstige vormen van psychisch, fysiek of seksueel geweld.**

Artikel 12

Bescherming van slachtoffers van mensenhandel tijdens het strafonderzoek en de strafprocedure

1. De in dit artikel bedoelde beschermingsmaatregelen zijn onverminderd de in Kaderbesluit 2001/220/JBZ vastgestelde rechten van toepassing.
2. Elke lidstaat zorgt ervoor dat slachtoffers van mensenhandel **onverwijld** toegang hebben tot **juridisch advies en, overeenkomstig de rol die zijn rechtswezen aan het slachtoffer toebedeelt**, tot vertegenwoordiging in rechte, ook voor het instellen van de schadevordering. **Juridisch advies en** vertegenwoordiging in rechte **moeten** kosteloos zijn als het slachtoffer over onvoldoende financiële middelen beschikt.
3. **De lidstaten zorgen ervoor dat het slachtoffer van mensenhandel na een individuele risicoanalyse de nodige bescherming krijgt, onder meer, in voorkomend geval en in overeenstemming met de nationale wettelijke en procedurele criteria, door toegang tot een getuigenbeschermingsprogramma of soortgelijke maatregelen.**
4. Onverminderd de rechten van de verdediging, zorgen de lidstaten ervoor dat het slachtoffer van mensenhandel, na een individuele beoordeling van zijn persoonlijke situatie door de bevoegde autoriteiten, een specifieke behandeling geniet die erop is gericht secundaire victimisatie te voorkomen door, voor zover mogelijk en in overeenstemming met nationale wettelijke criteria en met regels die zijn ontleend aan de rechterlijke beoordelingsvrijheid, de rechtspraktijk en rechterlijke richtsnoeren, te vermijden dat:
 - a) tijdens het onderzoek, de vervolging en het proces ondervragingen onnodig worden herhaald;
 - b) tussen slachtoffers en verdachten, met name tijdens de bewijsvoering, bijvoorbeeld bij ondervraging en kruisverhoor, visueel contact plaatsvindt, en daartoe gebruik te maken van passende middelen, met name adequate communicatietechnologie;
 - c) de bewijsvoering in openbare zitting plaatsvindt; alsmede
 - d) overbodige vragen over het privéleven worden gesteld.

Artikel 13

Algemene bepalingen inzake bijstand, ondersteuning en bescherming ten behoeve van minderjarige slachtoffers van mensenhandel

¹ **PB L 326 van 13.12.2005, blz.13.**

1. Het minderjarige slachtoffer geniet ■ bijstand, ondersteuning en bescherming. *Bij de toepassing van deze richtlijn staan de belangen van de minderjarige voorop.*
2. De lidstaten zorgen ervoor dat, indien de leeftijd van een slachtoffer van mensenhandel niet zeker is en er redenen zijn om aan te nemen dat het om een minderjarige gaat, het slachtoffer als minderjarig wordt beschouwd en onmiddellijk toegang krijgt tot bijstand, ondersteuning en bescherming overeenkomstig de artikelen 14 en 15.

Artikel 14

Bijstaan en ondersteunen van minderjarige slachtoffers ■

1. De lidstaten nemen de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat de specifieke acties die worden ondernomen om minderjarige slachtoffers van mensenhandel bij te staan en op korte en lange termijn te steunen bij hun fysieke en psychosociale herstel, worden vastgesteld op basis van een individuele beoordeling van hun situatie in elk afzonderlijk geval, naar behoren rekening houdend met hun meningen, behoeften en belangen, *teneinde tot een duurzame oplossing voor de minderjarige te komen. Binnen een redelijke termijn bieden de lidstaten, in overeenstemming met het nationale recht, toegang tot onderwijs aan minderjarige slachtoffers en kinderen van slachtoffers die overeenkomstig artikel 11 bijstand en ondersteuning genieten.*
2. *De lidstaten wijzen een voogd of een vertegenwoordiger voor het minderjarige slachtoffer van mensenhandel aan vanaf het moment dat het is geïdentificeerd door de autoriteiten, indien volgens het nationale recht de dragers van de ouderlijke verantwoordelijkheid de belangen van het minderjarige slachtoffer niet kunnen behartigen en/of het niet kunnen vertegenwoordigen wegens een belangenconflict tussen hen en het minderjarige slachtoffer.*
3. De lidstaten nemen, indien wenselijk en mogelijk, maatregelen om bijstand en ondersteuning te verlenen aan de op hun grondgebied verblijvende gezinsleden van het minderjarige slachtoffer van mensenhandel. In het bijzonder passen de lidstaten, wanneer dit passend en mogelijk is, artikel 4 van Kaderbesluit 2001/220/JBZ van de Raad toe op het gezin.
4. Dit artikel geldt onverminderd het bepaalde in artikel 11.

Artikel 15

Bescherming van minderjarige slachtoffers van mensenhandel tijdens het strafonderzoek en de strafprocedure

1. De lidstaten nemen de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat, *overeenkomstig de rol die in hun rechtswezen aan het slachtoffer wordt toebedeeld, de bevoegde* autoriteiten ■ een ■ vertegenwoordiger *in het strafonderzoek en de strafprocedure aanstellen* voor de minderjarige die het slachtoffer is van mensenhandel, indien volgens het nationale recht de dragers van de ouderlijke verantwoordelijkheid het minderjarige slachtoffer in de strafprocedure niet mogen vertegenwoordigen *wegens* een belangenconflict ■ tussen hen en het minderjarige slachtoffer ■ .
2. De lidstaten zorgen ervoor, *overeenkomstig de rol die in hun rechtsstelsel aan het slachtoffer wordt toebedeeld*, dat minderjarige slachtoffers *onverwijld* toegang hebben tot kosteloos juridisch advies en tot kosteloze vertegenwoordiging in rechte, ook voor het instellen van de schadevordering, *tenzij zij over voldoende financiële middelen beschikken.*

3. Onverminderd de rechten van de verdediging nemen de lidstaten de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat in een strafprocedure betreffende een van de in de artikelen 2 en 3 bedoelde strafbare feiten:
 - a) het minderjarige slachtoffer zonder onnodige vertraging wordt ondervraagd nadat de feiten bij de bevoegde autoriteiten zijn gemeld;
 - b) het minderjarige slachtoffer, indien nodig, wordt ondervraagd in daarvoor ontworpen of aangepaste lokalen;
 - c) het minderjarige slachtoffer indien nodig wordt ondervraagd door of via personen die daarvoor professioneel zijn opgeleid;
 - d) indien mogelijk en wenselijk, het minderjarige slachtoffer steeds door dezelfde personen wordt ondervraagd;
 - e) het aantal ondervragingen zo beperkt mogelijk wordt gehouden, en ondervraging alleen plaatsvindt als dat strikt noodzakelijk is voor de strafprocedure;
 - f) het minderjarige slachtoffer steeds vergezeld mag worden door zijn vertegenwoordiger of, in voorkomend geval, een volwassene van zijn keuze, tenzij met betrekking tot die persoon een gemotiveerde beslissing in tegengestelde zin is genomen.
4. De lidstaten nemen de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat in elk strafonderzoek betreffende een van de in de artikelen 2 en 3 bedoelde strafbare feiten, van elke ondervraging van het minderjarige slachtoffer of, in voorkomend geval, van een minderjarige getuige video-opnamen kunnen worden gemaakt, die volgens het nationale recht van de betrokken lidstaat in de strafprocedure als bewijs kunnen worden aanvaard.
5. De lidstaten nemen de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat in elk strafproces over een van de in de artikelen 2 en 3 bedoelde strafbare feiten:
 - a) de zitting met gesloten deuren plaatsvindt; alsmede
 - b) het minderjarige slachtoffer in de rechtszaal kan worden gehoord zonder daar aanwezig te zijn, met name door middel van geschikte communicatietechnologieën.

6. ***Dit artikel is*** van toepassing onverminderd het bepaalde in artikel 12.

Artikel 16

Bijstand, ondersteuning en bescherming van niet-begeleide minderjarige slachtoffers van mensenhandel

1. ***De lidstaten nemen de nodige maatregelen opdat in de specifieke acties voor bijstand en ondersteuning van minderjarige slachtoffers van mensenhandel als bedoeld in artikel 14, lid 1, terdege rekening wordt gehouden met de persoonlijke en bijzondere situatie van het niet-begeleide minderjarige slachtoffer.***
2. ***De lidstaten nemen de nodige maatregelen met het oog op het vinden van een duurzame oplossing op basis van een individuele beoordeling van de belangen van de minderjarige.***

3. *De lidstaten nemen de nodige maatregelen opdat in voorkomend geval een voogd voor de niet-begeleide minderjarige slachtoffers van mensenhandel wordt aangewezen.*
4. *De lidstaten nemen de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat tijdens het strafonderzoek en de strafprocedure, overeenkomstig de rol die in hun rechtsstelsel aan het slachtoffer wordt toebedeeld, de bevoegde autoriteiten een vertegenwoordiger aanwijzen ingeval de minderjarige niet begeleid is of van zijn familie is gescheiden.*
5. *Dit artikel is van toepassing onverminderd het bepaalde in de artikelen 14 en 15.*

Artikel 17 *Schadeloosstelling van slachtoffers*

De lidstaten zorgen ervoor dat slachtoffers van mensenhandel toegang hebben tot bestaande regelingen voor de schadeloosstelling van slachtoffers van opzettelijke geweldsmisdrijven.

Artikel 18 *Preventie*

1. De lidstaten voorzien in passende maatregelen, **zoals onderwijs en opleiding**, om de vraag die de voedingsbodem is voor alle vormen van uitbuiting in verband met mensenhandel, te ontmoedigen **en te doen afnemen**.
2. De lidstaten treffen passende maatregelen, **onder meer via het internet**, zoals het opzetten, in voorkomend geval in samenwerking met **betrokken** organisaties uit het maatschappelijk middenveld **en andere betrokken actoren**, van informatie- en bewustmakingscampagnes en onderzoeks- en opleidingsprogramma's om de mensen bewust te maken en met name minderjarigen te behoeden voor het gevaar dat zij het slachtoffer worden van mensenhandel.
3. De lidstaten voorzien in regelmatige opleiding voor ambtenaren, met name eerstelijns politieagenten ■, die in contact kunnen komen met slachtoffers en potentiële slachtoffers **van mensenhandel**; deze opleiding moet hen in staat stellen slachtoffers en potentiële slachtoffers van mensenhandel te herkennen en met hen om te gaan.
4. **Om het voorkomen en bestrijden van mensenhandel doeltreffender te maken door de vraag ernaar te ontmoedigen, overwegen de** lidstaten maatregelen te nemen houdende strafbaarstelling van het gebruik maken van diensten die het voorwerp zijn van uitbuiting in de zin van artikel 2, in de wetenschap dat de betrokkene het slachtoffer is van een in artikel 2 bedoeld strafbaar feit.

Artikel 19 *Nationale rapportage en soortgelijke mechanismen*

De lidstaten nemen de nodige maatregelen om een nationale rapporteur aan te stellen of in een mechanisme van soortgelijke strekking te voorzien. De taken van de rapporteur en het mechanisme bestaan met name in het vaststellen van tendensen inzake mensenhandel, het meten van de resultaten van bestrijdingsmaatregelen, **onder meer door statistieken te verzamelen in nauwe samenwerking met relevante organisaties uit het maatschappelijk middenveld die op dit gebied actief zijn**, en het uitbrengen van verslagen ■.

Artikel 20
Coördinatie van de EU-strategie inzake mensenhandel

Teneinde bij te dragen tot een gecoördineerde en geconsolideerde EU-strategie inzake mensenhandel, vergemakkelijken de lidstaten de taken van een Coördinator voor de bestrijding van mensenhandel (ATC). Meer bepaald verstrekken de lidstaten de ATC de in artikel 19 bedoelde informatie, op basis waarvan de ATC bijdraagt aan een verslag dat de Commissie om de twee jaar uitbrengt over de vorderingen in de strijd tegen mensenhandel.

Artikel 21
Vervanging van Kaderbesluit 2002/629/JBZ

Kaderbesluit 2002/629/JBZ inzake bestrijding van mensenhandel wordt **vervangen voor lidstaten die aan de aanneming van deze richtlijn deelnemen**, onverminderd de verplichtingen van de lidstaten wat betreft de termijn voor de omzetting ervan in nationaal recht.

Voor lidstaten die aan de aanneming van deze richtlijn deelnemen, worden verwijzingen naar het kaderbesluit gelezen als verwijzingen naar deze richtlijn.

Artikel 22
Omzetting

1. De lidstaten doen de nodige wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen in werking treden om uiterlijk ...* aan deze richtlijn te voldoen. █
2. **De lidstaten delen de Commissie de tekst mee van de voorschriften waarmee zij hun verplichtingen uit hoofde van deze richtlijn in nationaal recht omzetten.**
3. Wanneer de lidstaten deze **maatregelen** vaststellen, wordt in de **maatregelen** zelf of bij de officiële bekendmaking ervan naar deze richtlijn verwezen. De regels voor deze verwijzing worden vastgesteld door de lidstaten.

█

Artikel 23
Rapportering

1. █ De Commissie **dient uiterlijk ...** een verslag in bij** het Europees Parlement en de Raad, **waarin wordt beoordeeld in hoeverre de lidstaten de nodige maatregelen hebben genomen om aan deze richtlijn te voldoen en waarin tevens de op grond van artikel 18, lid 4, genomen maatregelen worden beschreven; dit verslag gaat indien nodig vergezeld van wetgevingsvoorstellen.**

* PB: gelieve de datum van twee jaar na de aanneming van deze richtlijn in te vullen.

** **PB: gelieve de datum van twee jaar na de deadline voor omzetting van deze richtlijn in te vullen**

2. *De Commissie dient uiterlijk ...^{***} een verslag in bij het Europees Parlement en de Raad waarin wordt beoordeeld in welke mate bestaande nationale wetgeving houdende strafbaarstelling van de gebruikers van diensten die het voorwerp zijn van uitbuiting van mensenhandel, een impact heeft op het voorkomen van mensenhandel; dit verslag gaat indien nodig vergezeld van passende voorstellen.*

Artikel 24
Inwerkingtreding

Deze richtlijn treedt in werking op de **■** dag van *de* bekendmaking *ervan* in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

Artikel 25
Adressaten

Deze richtlijn is overeenkomstig de Verdragen gericht tot de lidstaten.

Gedaan te,

Voor het Europees Parlement
De voorzitter

Voor de Raad
De voorzitter

^{***} ***PB: gelieve de datum van drie jaar na de deadline voor omzetting van deze richtlijn in te vullen***